



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 136/2023-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou SLAMKA & Partners, s. r. o., Radlinského 1735/29, Dolný Kubín, proti rozsudku Okresného súdu Kežmarok č. k. 4C/187/2006-602 z 26. apríla 2019, rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 2Co/111/2019-647 z 24. júna 2020 a rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5Cdo/90/2020 z 30. novembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. februára 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecných súdov uvedenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu Kežmarok (ďalej len „okresný súd“) na ďalšie konanie, priznať im finančné zadostučinenie 30 000 eur a náhradu trov konania. Sťažovateľ navrhuje aj nariadenie dočasného opatrenia spočívajúceho v povinnosti okresného súdu zdržať sa rozhodnutia o výške náhrady trov konania. Alternatívne (v prípade, ak už okresný súd o výške náhrady trov rozhodol) navrhuje odložiť vykonateľnosť takého rozhodnutia.

II.

Skutkové východiská

2. Okresný súd napadnutým rozsudkom zamietol žalobu [REDACTED], ktorou sa proti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „žalovaná“) domáhala podľa zákona č. 161/2005 Z. z. o navrátení vlastníctva

k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam (ďalej len „zákon č. 161/2005 Z. z.“) vydania nehnuteľností (pozemky a stavby), ktoré pôvodne tvorili komplexný kláštorňý objekt [REDAKOVANÉ]. Okresný súd konštatoval, že žalobca nie je oprávnenou osobou podľa § 2 ods. 2 zákona č. 161/2005 Z. z., pretože v rozhodnom období od 8. mája 1945 do 1. januára 1990 neprešli do vlastníctva štátu nehnuteľnosti patriace jemu, ale ide o nehnuteľnosti, ktoré patrili [REDAKOVANÉ]. [REDAKOVANÉ] Nebolo sporným, že dotknuté nehnuteľnosti pôvodne patrili [REDAKOVANÉ]. Avšak vo februári 1952 bola na území vtedajšej Československej republiky zrušená a všetky jej práva, majetok a zariadenie prevzala na základe výnosu Štátneho úradu pre veci cirkevné v Prahe [REDAKOVANÉ]. K zápisu zmeny vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam došlo na základe darovacej zmluvy uzavretej v novembri 1955 medzi [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Okresný súd nezistil žiadne skutočnosti odôvodňujúce absolútnu neplatnosť darovacej zmluvy. Ani z hľadiska kvalifikácie uplatneného nároku podľa § 126 Občianskeho zákonníka nebolo možné žalobe vyhovieť kvôli absencii dôvodov absolútnej neplatnosti darovacej zmluvy z roku 1955.

3. Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) na odvolanie žalujúcej strany napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil. Stotožnil sa so závermi okresného súdu a doplnil, že za darcu v novembri 1955 konala metropolitná rada, ktorá podľa Ústavy [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] bola výkonným orgánom pre správu metropolia a jej predsedom bol metropolita vystupujúci na čele tejto cirkvi. Platnosť darovacej zmluvy už bola predmetom skôr prebiehajúcich konaní medzi stranami sporu a zo spisu bývalého Ľudového súdu v Spišskej Starej Vsi bolo zistené, že [REDAKOVANÉ] ako navrhovateľ predložila darovaciu zmluvu ako vkladu schopnú listinu s tým, aby uvedený súd vydal a vykonal uznesenie o zápise darovaných nehnuteľností, k čomu aj došlo 23. júna 1956. Na sporný nehnuteľný majetok sa nevzťahovalo ani zákonné opatrenie predsedníctva Slovenskej národnej rady č. 211/1990 Zb. o usporiadaní majetkových vzťahov medzi [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], pretože jednou z podmienok jeho uplatniteľnosti bolo aj zistenie, že ku dňu účinnosti jeho nadobudnutia bol nehnuteľný majetok vo vlastníctve [REDAKOVANÉ]. Túto podmienku žalovaný majetok nespĺňal. Aj z pohľadu aplikácie § 126 Občianskeho zákonníka sa krajský súd stotožnil so závermi okresného súdu.

4. Žalobca podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ako aj podľa § 421 ods. 1 CSP. Namietal nedostatočné odôvodnenie záveru krajského súdu o platnosti darovacej zmluvy. Zdôrazňoval svoje vyjadrenia zo základného konania, podľa ktorých sa [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] nikdy necítila vlastníčkou nehnuteľností. Pri podpise zmluvy za ňu nekonala oprávnená osoba (metropolitná rada namiesto metropolitu pražského) a na strane obdarovaného nie je uvedený [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], ale len [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]. Súdny nevykonali na účely vyhodnotenia platnosti darovacej zmluvy potrebné dokazovanie.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) napadnutým rozsudkom dovolanie zamietol. Konštatoval, že napadnutý rozsudok je odôvodnený dostatočne, a to predovšetkým z hľadiska platnosti darovacej zmluvy z roku 1955. Platnosť tejto zmluvy bola už posudzovaná v skorších konaniach ako prejudiciálna otázka. Aj z pohľadu § 126 Občianskeho zákonníka krajský súd žalobu posúdil a svoje závery dostatočne zdôvodnil. Nesprávne vyhodnotenie dôkazov a nepripustenie žalujúcou stranou navrhovaných dôkazov nezakladá podľa najvyššieho súdu

prípustnosť dovolania, keďže dovolací súd je viazaný skutkovým stavom, ako ho zistili súdy v základnom konaní. V dovolaní nebola sformulovaná otázka zásadného právneho významu a aj v tejto časti sa kritika koncentrovala na nepreskúmateľnosť odvolacieho rozsudku a neúplné zistenie skutkového stavu, čo sú dôvody, ktoré prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP nezakladajú.

III.

Argumentácia sťažovateľa

6. Podľa sťažovateľa na strane žalobcu v predmetnom sporovom konaní vystupoval subjekt s nedostatočnou procesnou legitimáciou – [REDAKOVANÉ], ktorá bola zastúpená [REDAKOVANÉ]. Okresný súd, krajský súd a najvyšší súd tak po celý čas konali so žalobcom, ktorého hmotnoprávne postavenie, resp. procesné právo si uplatňovať hmotnoprávny nárok na jeho strane nebolo. Tento nemal právnu, a teda ani procesnú subjektivitu. Jednotlivé súdy pritom mali na podmienku konania – riadne označenie žalobcu – prihliadať *ex offio* bez akejkoľvek námietky účastníka konania. V tejto súvislosti sťažovateľ opakovane argumentuje, že [REDAKOVANÉ] „je výlučne registrovanou cirkvou... avšak nie samostatným subjektom“, pričom „samostatným subjektom sa stala až 01.11.2017“. Doslova uvádzajú že „v označení žalobcu v samotnom návrhu žalobcu – disponovalo [REDAKOVANÉ] ako zástupca tak hmotnoprávnou ako aj procesnoprávnou subjektivitou a nie [REDAKOVANÉ] a z toho dôvodu sťažovateľ... vznáša námietku nedostatku aktívnej vecnej legitimácie sťažovateľa dôsledkom ktorej je nulitosť samotných rozhodnutí vydaných Okresným súdom Kežmarok, Krajským súdom Prešov ako aj Najvyšším súdom SR“.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. O ústavnú sťažnosť podanú zjavne neoprávnenou osobou ide vtedy, keď namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody sťažovateľa, a to buď pre nedostatok vzájomnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a osobou sťažovateľa, prípadne z iných dôvodov (m. m. III. ÚS 319/2012, III. ÚS 131/2012, I. ÚS 243/2011, II. ÚS 245/2011). O nedostatok vzájomnej súvislosti medzi namietaným postupom, príp. rozhodnutím orgánu štátu a osobou sťažovateľa ide zvlášť vtedy, ak sťažovateľ nie je účastníkom namietaného konania alebo aspoň jeho relevantnej (namietanej) časti.

8. Z ustálenej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že domáhať sa ochrany základných práv na ústavnom súde môže fyzická osoba alebo právnická osoba len v záujme ochrany svojich základných práv alebo slobôd (napr. II. ÚS 32/06, II. ÚS 80/06). Sťažovateľ musí teda namietat porušenie svojich základných práv alebo slobôd a ak ide o vec, ktorá je spojená s konaním pred všeobecným súdom, to prichádza do úvahy v zásade len vtedy, ak je účastníkom súdneho konania, v ktorom namieta porušenie svojich základných práv alebo slobôd (m. m. II. ÚS 3/05, II. ÚS 564/2016).

9. V napadnutom konaní o vydanie nehnuteľností bola žalobcom [REDAKOVANÉ]. Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd konštatuje, že ústavnú sťažnosť podal sťažovateľ, ktorý síce podľa Základného dokumentu [REDAKOVANÉ] z 13. marca 2015 (registrovaného Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky 4. septembra 2015) ako orgán, resp. útvar s právnou subjektivitou tvorí inštitucionálnu súčasť žalobcu, čo by mohlo viesť k úvahe, že sťažovateľ a žalobca sú jeden a ten istý nositeľ základných práv a slobôd, no jeho formálna právna oddelenosť (právnickou osobou je aj sťažovateľ a právnickou osobou je aj žalobca) je výsledkom štátom rešpektovanej vôle samotného žalobcu. Ústavný súd k tomu dodáva, že ústavnou sťažnosťou je namietané porušenie základných práv procesnej povahy (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), čo autenticky aj vo sfére základných práv a slobôd reflektuje formálne samostatné právne postavenie sťažovateľa na jednej strane a žalobcu na strane druhej.

10. Na uvedenom nič nemení ani argumentácia sťažovateľa obsiahnutá v jeho ústavnej sťažnosti, ktorou spochybňuje (aj) právnú existenciu (právnou subjektivitu) žalobcu. Ak totiž všeobecné súdy s určitým subjektom konali ako s účastníkom konania (resp. stranou sporu), vec meritórne prejednali a dospeli k záveru, že tento účastník (strana) má právnú (a procesnú) subjektivitu, výlučne tento subjekt je spôsobilý namietat' prípadné porušenie svojich práv procesnej povahy garantovaných ústavou (prípadne kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou) prostredníctvom ústavnej sťažnosti adresovanej ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na skutočnosť, že zo samotného obsahu ústavnej sťažnosti (v ktorej je namietaný nedostatok procesnej subjektivity, ako aj aktívnej vecnej legitímácie cirkvi ako žalobcu v napadnutom konaní) vyplýva, že sťažovateľ sa ňou v podstate domáha ochrany práv žalobcu v napadnutom konaní, a nie ochrany práv svojich. Preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. e) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako podanú zjavne neoprávnenou osobou.

11. Odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku má za následok, že je bez významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa vznesenými v sťažnostnom petite (zrušenie napadnutých rozhodnutí a vrátenie veci, priznanie finančného zadosťučinenia a náhrady trov konania), ako ani návrhom sťažovateľa na odklad vykonateľnosti podľa § 129 zákona o ústavnom súde, resp. návrhom na dočasné opatrenie podľa § 130 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. marca 2023

Robert Šorl
predseda senátu